

ВЛАСНІ НАЗВИ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ КНИГ ПРО ГАРРІ ПОТТЕРА ДЖ. К. РОЛІНГ

Оксана Гера

Львівський національний університет імені Івана Франка

Розглянуто методи перекладу власних назв на матеріалі української версії романів про Гаррі Поттера Дж. К. Ролінг, виконаної В. Морозовим і С. Андрухович і визначено основні шляхи їх перекладу. Проаналізовано низку прикладів з яких можна зробити висновок, що використовувалися транскрипція / транслітерація, калькування, переклад із застосуванням зсуву змісту, включно із заміною понять, а також відтворення загальними назвами. Переважають такі методи перекладу, як транскрипція / транслітерація і покомпонентний переклад. Використання транскрипції і транслітерації можна пояснити бажанням дотримання вимог автора щодо перекладу деяких власних назв. Застосування інших методів свідчить про намір перекладачів наблизити переклад до цільового читача. Дослідники вважають, що переклад власних назв загальними найкрасномовніше вказує на те, що перекладачі у своїй роботі орієнтувалися на цільову аудиторію. У багатьох випадках перекладу простежуються елементи одомашнення власних назв. Найчастіше вони спостерігаються у власних назвах відтворених загальними назвами і тих, де застосовано зсув змісту.

Ключові слова: власні назви; промовисті імена; одомашнення; зсув змісту; калькування; загальні назви.

Серія романів про Гаррі Поттера Дж. К. Ролінг стала популярною у світі, заохотивши мільйони дітей і дорослих до читання. Українські читачі долучилися до “поттероманії” завдяки В. Морозову, який переклав усі шість книг про пригоди маленького чарівника (за винятком другої частини книги “Гаррі Поттер і келих вогню”, переклад якої виконала С. Андрухович). Редакцію українського перекладу здійснили І. Малкович, П. Таращук, О. Негребецький.

Для перекладу характерні авторські “новотвори” щодо власних назв, які розглядаються у даній статті.

Власні назви у художніх творах виконують низку функцій, а саме: ідентифікаційну, описову та вказівку на культуру, до якої належить персонаж. Усі вони – різновиди інформаційної функції [1, с. 184–185]. Ім’я вирізняє героя з поміж інших, а деякі з імен характеризують героїв безпосередньо. Імена, які характеризують героїв, О. Калашников називає “характонімами” чи “значущими іменами” [2]. “Однією з ознак характероніма є загальна основа, що є частиною імені чи цілим ім’ям, яке своєю формою нагадує “звичайне” слово. Якщо ця загальна основа характеризує (подає означення) носія імені, то вона стає значущим елементом імені і тоді його можна назвати характонімом” [2]. Це співзвучне з визначенням антономазії, запропонованим В. А. Кухаренко, одним із видів якої є промовисті імена. “Промовисті імена – імена в яких легко простежується їхнє походження від загальних іменників” [3, с. 50].

Дослідники вважають важливим переклад імен, які несуть у собі характеристики героїв. Однак зауважують, що найголовніше відтворити функцію імені [1, с. 189; 2]. За твердженням К. Б. Зайцевої “безсумнівно потрібно передавати внутрішню форму імені, де це можливо, особливо, якщо ім’я суттєво доповнює образ. Якщо образ не

постраждає від звичайної транслітерації імені, особливо в порівняно великому творі (повісті, романі), тоді потрібно відмовитися від перекладу імені” [4, с. 33]. Проте, зауважує дослідниця, у випадку з транслітерацією у словничку імен чи в посиланнях, варто пояснити асоціації, які викликає ім’я [4, с. 33].

Підходячи безпосередньо до перекладу промовистих імен, О. Калашников виділяє вісім типів еквівалентів [2], що використовувалися при аналізі прикладів. Цікавим є метод перекладу, запропонований О. Живоглядом. Він пропонує “метод стягнення”, за яким відкидається транскрибування чи транслітерація образних компонентів власної назви; допускається калькування лише за умови повноцінного відтворення усіх її аспектів, урахування у перекладі формальних і семантичних ознак, а також компенсація можливих перекладацьких втрат [5, с. 68–69].

Переклад власних назв у цьому творі можна умовно поділити на чотири групи. Перша група об’єднує власні назви, відтворені шляхом транскрипції чи транслітерації. Здебільшого це імена, переклад яких заборонено [6], або ж ті, що їх письменниця взяла з власного життя, які К. Норд класифікує як “імена, що експліцитно пов’язані з реальним світом автора і читачів оригіналу” [1, с. 186]: “*Remus Lupin*” [7, с. 47] – “*Ремус Люпин*” [8, с. 49], “*Kingsley Shacklebolt*” [7, с. 90] – “*Кінгслі Шерлболт*” [8, с. 93], “*Kreacher*” [7, с. 100] – “*Крічер*” [8, с. 104], “*Dolores Jane Umbridge*” [7, с. 127] – “*Долорес Джейн Амбридж*” [8, с. 133], “*Albus Percival Wulfric Brian Dumbledore*” [7, с. 127] – “*Албус Персівал Вулфрік Браян Дамблдор*” [8, с. 133]. Багато імен Дж. К. Ролінг створила, використовуючи англійські, французькі та латинські основи. Проте, з різних причин, український читач не може зрозуміти підтекст цих імен.

До другої групи належать власні назви, в яких перекладено кожен компонент, що входить до їхнього складу. Такий перекладацький прийом не треба плутати з дослівним перекладом, бо в кожному випадку відтворювалась суть певного імені: “It would be an insult to her memory not to use the information I extracted from her, *Wormtail*” [9, с. 16]. “*Червохвосте*, це була б образа її пам’яті – не скористатися інформацією, яку я з неї витяг” [10, с. 17]. Дане ім’я має дві складові частини *worm* і *tail*. Обидва ці слова використані у своєму прямому значенні, хоча в контексті романів вони стають важливішими, оскільки виявляють певні риси, характерні для персонажа, чие справжнє ім’я Пітер Петігрю. Річ у тім, що він анімаг, тобто чарівник, який може перетворюватись на тварину. Пітер може перетворюватись на щура, крім того, видається, що вибір цієї тварини не випадковий, бо відображає ставлення інших героїв до Пітера. Адже він зрадив своїх друзів і приєднався до смертежерів, чарівників які практикують чорну магію. З огляду на це, на перший план виходить ще одне значення лексеми *worm* “someone who you do not like or respect” [11, с. 1906], яке описує даного чарівника.

Як бачимо, перекладач відтворив кожен елемент імені, скориставшись узуальними еквівалентами. Тобто в українському варіанті прізвисько складається з *черв*, кореня *черв’як*, і слова *хвіст*. Перекладач також скористався зв’язкою “о”, щоб переклад звучав природно для цільового читача. У даному випадку не виникло особливих труднощів з відтворенням конотативного значення прізвиська адже в українській мові “**ЧЕРВ’ЯК** *перен.* Жалюгідна, нікчемна, слаба людина” [12, с. 1374]. Хоч ці визначення і відрізняються в деяких аспектах, бо ж необов’язково людина, яку ви не поважаєте слабка, можна стверджувати, що функцію імені відтворено. А це найважливіше у даному випадку. Варто також зауважити, що український відповідник нагадує низку питомих українських прізвищ.

Розгляньмо ще один приклад: “Just caught her!” he said happily. “She says she’ll get the *Cleansweep* if she can” [7, с. 152], що українською звучить як “ – Ще встиг її впіймати! – радісно повідомив Рон. – Каже, що постаратється купити “*Чистомет*”” [8,

с. 161]. Тут маємо справу з назвою магічного предмета, що утворилася шляхом поєднання двох слів *clean* і *sweep*. З одного боку, оскільки це є марка мітли, можна вважати, що обидва слова вжиті у прямому значенні. З іншого ж, в англійській мові існує фразеологічний вислів “**a clean sweep a** a very impressive victory in a competition, election etc” [11, с. 271]. Отже можна вважати, що власну назву створено на основі каламбуру. Якщо розглядати назву як вільне словосполучення, вона більше стосується реального світу, де мітли використовуються для підмітання. Проте тут зв’язок між промовистим іменем і фразеологічною одиницею видається важливішим, бо ж у світі чарівників мітла є одним із засобів транспорту і гравці популярної в них гри квідичу літають на мітлах. До того ж, Рон якраз просив маму купити йому мітлу, аби він міг грати у квідич. Глянувши на український переклад, бачимо, що він складається зі слів *чисто* і *мет* від дієслова *мести*, *мете*, які можна розглядати як узуальні еквіваленти вільного словосполучення. Але переносне значення і каламбур, що є засобом створення гумору, повністю втрачено. Цікавим також є факт, що у другій книжці *Cleansweepers* перекладено як “*Клінсвіну*” [13, с. 116]. Можливо, спочатку існувала заборона щодо перекладу цієї назви або перекладач вирішив ще більше наблизити свій переклад до українського читача. Без сумніву, краще передати у перекладі хоча б частину значення, аніж повністю відмовитись від нього.

Ось ще один цікавий приклад “‘I heard he got taken on by Pride of Portree, is that right?’ ‘Nah, it was *Puddlemere United*; I saw him at the World Cup last year’ [7, с. 492]. “– Я чула, що його взяли у “Вершки з Портрі”. Це правда? – Ні, він у “*Калабані Юнайтед*”. Я бачив його торік на Кубку світу” [8, с. 522]. Проаналізувавши цю власну назву, можна виділити три складові частини: “**puddle** *n* [C] a small pool of liquid, especially rain water” [11, с. 1324], “**mere**¹ *adj* used to emphasize how small or unimportant something or someone is” [11, с. 1032] і *united*. Це назва команди, що грає у квідич, яка за своєю формою нагадує назви відомих футбольних команд Англії. Беручи до уваги попереднє речення, бачимо, що Дж. К. Ролінг протиставляє назви двох команд. Таке поєднання слів виглядає не просто гумористичним, а навіть іронічним, якщо сприймати його як оцінку рівня команди. В. Морозов хотів, щоб читачі зрозуміли назву і водночас намагався зберегти елемент, що вказує на країну, з якої походить команда. Ось чому перекладач поєднав два підходи у відтворенні цієї назви. Першу частину він відтворив за допомогою оказіонального еквівалента з невідповідним забарвленням *калабана*, що є синонімом до узуального еквівалента *калюжа*. Відповідно до тлумачного словника сучасної української мови це діалектне слово [12, с. 410], хоча словник синонімів подає його як розмовне [14, с. 656]. У будь-якому випадку, у порівнянні з оригіналом переклад належить до нижчого регістру, підсилюючи іронію у цьому уривку. Цілком логічно виглядає транскрипція другої частини назви, адже завдяки цьому в уяві українського читача виникає образ спортивної команди.

Наступний приклад “The happiest man on earth would be able to use the *Mirror of Erised* like a normal mirror, that is, he would look into it and see himself exactly as he is” [15, с. 156] відтворений українською мовою як “Найщасливіша людина на землі могла б дивитися у *дзеркало Яцрес*, як у звичайне дзеркало, тобто, дивлячись у нього, бачила б там тільки себе” [16, с. 217]. Дзеркало, про яке йде мова, знову ж таки винахід чарівників, у якому людина бачить свої бажання, мрії, усе те, чого вона прагне. Його назва, слово *desire*, написана з кінця. Завдяки цьому ім’я звучить як щось нове і загадкове. Тлумачний словник англійської мови подає таке визначення: “**desire**¹ *n* a strong hope or wish” [11, с. 424]. Перекладач скористався еквівалентом зі зміненими характеристиками і замінив іменник *desire* українським *серце*. Такий підхід можна вважати виправданим, зважаючи на контекст і властивості цього магічного предмета. На

цьому дзеркалі є напис "Erised stra ehru oyt ube cafru oyt on wohsi" [15, с. 152]. Переструктурувавши його, отримуємо *I show not your face, but your heart's desire*. Ось чому В. Морозов вибрав саме такий варіант перекладу. Адже узагальнення, виражене лексемою *серце*, не спотворює змісту оригіналу. Окрім того, перекладач так само написав назву дзеркала, починаючи з кінця, завдяки чому читач відчуває атмосферу загадковості.

До цієї ж категорії належать: "Firebolt" [17, с. 188] – "Вогнеблискавка" [18, с. 224], "Crookshanks" [17, с. 50] – "Криволатик" [18, с. 58], "Nearly Headless Nick" [15, с. 93] – "Майже-Безголовий Нік" [16, с. 128], "Marauder's Map" [7, с. 351] – "Карта Мародера" [8, с. 374].

До наступної групи належать власні назви, перекладені різними способами, проте об'єднані однією спільною рисою. Послугуючись терміном В. В. Коптілова, можна стверджувати, що під час перекладу цих власних імен відбувався "зсув змісту" у семантичній структурі власної назви. Деякі поняття оригіналу узагальнювались, інші конкретизувались [19, с. 163], а деякі були повністю змінені. До прикладу, "Thought I'd send this with Pig anyway. Harry stared at the word 'Pig', then looked up at the tiny owl now zooming around the lampshade on the ceiling. He had never seen anything that looked less like a pig" [9, с. 37]. "Але я все одно вишлю це *Левом*. Гаррі глянув на слово "Левом", а тоді подивився на малесеньку сову, що виконувала фігури вищого пілотажу навколо абажура на стелі. Кого-кого, а лева вона нагадувала якнайменше" [10, с. 38]. "Pigwidgeon zoomed happily around his cage, hooting shrilly" [9, с. 54]. "Левконія радісно пурхала в клітці, пронизливо ухкаючи" [10, с. 57]. Щоб проаналізувати цю власну назву належним чином, варто уважно вчитатися у текст, поданий вище. *Pigwidgeon* використовувалось як назва маленької феї, а згодом на позначення чогось маленького [20]. *Widgeon* українською *дика качка* [21, т. 2, с. 682]. Героеві, якому належить сова, не сподобалось ім'я, що вибрала його сестра. Аби воно звучало серйозніше і свого роду величніше, він використовує коротку форму імені, що є омонімом до англійського слова *свиня*. Цей контраст підтримується контекстуально впродовж усієї розповіді. Усвідомлюючи складність завдання, перекладач обрав іррелевантний еквівалент, через що повністю змінився денотативний рівень цієї власної назви. Проте перекладач усвідомив, що в даній ситуації важливіше відтворити комічний ефект. То ж в українському перекладі *Pig* перетворилося на *Лев*. В обох випадках ім'я крихітної білої сови звучить дивно і кумедно. Зміна імені *Pigwidgeon* на *Левконія* ("ЛЕВКОНІЯ, -ї, ж. (*Matthiola annua* R. Br.). Трав'яниста декоративна рослина з пахучими, зібраними в китиці квітками різних кольорів" [12, с. 482]) справляє враження логічного вирішення проблеми. Треба також зауважити, що в перекладі сова жіночого роду, хоча у вихідному тексті сова чоловічого роду. Завдяки зміні роду суперечність між іменем і природою сови у перекладі виразніша.

У межах цієї категорії можна виділити підгрупу абrevіатур і акронімів, хоч на загал вони не дуже характерні для художньої літератури [22, с. 4]. Для даного твору характерні "ініціальні абrevіатури", що поділяються на "буквені", "звукові" і "буквено-звукові" [23, с. 34]. Й. Перкатюк називає їх складноскороченими словами: "Складноскорочені слова перекладаються з англійської мови такими основними способами: 1) повними формами слів і словосполучень; 2) методом калькування; 3) методом транслітерації і транскрипції; 4) методом широкого опису" [24, с. 59]. Оскільки це художній текст, завдання для перекладача виявилось дещо ускладненим. Це добре видно з такого прикладу "Percy was getting ready to sit his *N.E.W.T.s* (*Nastily Exhausting Wizarding Tests*), the highest qualification Hogwarts offered" [17, с. 231]. "А от Персі очікували *НОЧІ* (*Напрочуд Обтяжливі Чарівницькі Іспити*) – найсерйозніший у Гогвортсі екзамен" [18, с. 275]. У даному випадку зовнішня форма акроніма є омонімом до слова *newt*. Комічний ефект, створений омонімією, підсилюється повною

формою акроніма. По-перше, у дітей іспити асоціюються з чимось не завжди приємним і часто виснажливим. По-друге, в реальному світі назви іспитів, особливо випускних, завжди звучать серйозно, іноді навіть помпезно. Якщо хтось скаже, що іспит може бути страшенно виснажливим, то не помилиться, проте офіційно його так не називають. То ж цю суперечність читач сприймає як на когнітивному, так і на словесному рівні. Відтворюючи повну форму акроніма, перекладач скористався оказіональними еквівалентами, тому в українській мові маємо акронім з іншим зовнішнім оформленням. Хоча функцію цієї назви відтворено і вона викликає схожі асоціації у читачів перекладу, а *ніч* у нас асоціюється з прикметником темний (“**ТЕМНИЙ** *перен.* Якого важко зрозуміти; неясний. // Позбавлений чіткості; неясний” [12, с. 1238]), що деякою мірою характеризує поняття іспитів, принаймні для студентів та учнів, яким, складаючи іспит, не рідко доводиться засвоювати чимало інформації важкої для сприйняття і розуміння. Отже, можна вважати, що у перекладі вдалось досягти функціональної адекватності.

Ще один приклад: “Inside were about fifty badges, all of different colours, but all bearing the same letters: *S.P.E.W.* “Spew?” said Harry, picking up a badge and looking at it. ‘What’s this about?’ ‘Not *spew*,’ said impatiently. ‘It’s S – P – E – W. Stands for the *Society for the Promotion of Elfish Welfare*” [9, с. 198]. В українському перекладі це відповідає “Всередині лежало з п’ятдесят різнокольорових значків з однаковими написами на них: *ССЕЧА*. – Сеча? – здивувався Гаррі, розглядаючи один зі значків. – Що це таке? – Та не сеча, – нетерпляче пояснила Герміона, – а С. С. Е. Ч. А. Тобто *Спілка Сприяння Ельфам-Чорноробам Англії*” [10, с. 205]. Назва організації, що її створила Герміона, у формі абрєвіатури звучить доволі пристойно. Якщо ж сприйняти скорочення за акронім і прочитати як одне слово, воно звучатиме як розмовний синонім до слова *vomit* [11, с. 1592]. У такому випадку виникає різкий контраст між суттю цієї організації з благородною метою покласти край рабству ельфів і забезпечити їм гідну оплату та належні умови праці, і цією безглуздою назвою. Проаналізувавши український переклад розуміємо, що перекладач мав на меті відтворити значення цієї абрєвіатури, а також абсурдність ситуації. Повну форму назви перекладено за допомогою еквівалента зі зміненими характеристиками. В оригіналі немає вказівки на країну походження і з цього погляду український варіант накладає обмеження на діяльність спілки. Крім того, в українському варіанті з’явилося слово *чорнороб*, яке описує й уточнює роль ельфів у світі чарівників. Усе ж, таке доповнення не змінює значення даної одиниці, що підтверджується реєстровим значенням “**ЧОРНОРІБ** Некваліфікований робітник, який виконує перев. фізично важку, брудну роботу” [12, с. 1382]. Хоча денотативне значення абрєвіатури повністю змінено, відтворено конотацію чогось огидного. Варто зауважити подвоєння першої букви у скороченні, що допомагає передати різницю у вимові загальної і власної назв.

До цієї категорії також належать: “*Padfoot*” [17, с. 260] – “*Гультайї*” [18, с. 311], “*O.W.Ls (Ordinary Wizarding Levels)*” [17, с. 231] – “*СОВУ (Середню Оцінку Взірцевих Учнів)*” [18, с. 275], “*Prongs*” [17, с. 260] – “*Золоторіг*” [18, с. 311].

Четверта група складається з власних назв, що у перекладі стали назвами загальними. Для К. Норд такий підхід свідчить про орієнтацію на цільову аудиторію [1, с. 194]. Здебільшого це назви магічних предметів і різноманітних організацій. Наприклад, “Hey, Harry, what’s this stuff?” asked Dean from the rear of the room, indicating the *Sneakoscopes and Foe-Glass*” [7, с. 347]. “– Гаррі, а це що таке? – поцікавився Дін, показуючи на *стервоскопи* та Зловороже Люстерко” [8, с. 369]. Назва *Sneakoscopes* створена за тією ж словотвірною моделлю, що й *microscope*, де *sneak* замінило першу частину слова. Залежно від частини мови до якої належить *sneak* воно може мати різні значення, спільною семою для яких є “робити таємно щось підступне, погане, шкодити”. Такий склад власної назви повністю відповідає призначенню цього пристрою,

який є детектором зла, тобто попереджає про наближення сил зла. У перекладі збережено ту ж словотвірну модель, хоча видається, що слово *стерво*, що є іррелевантним еквівалентом, занадто різке для цього контексту. Це підтверджує словникове визначення цього слова “2. розм. Підла, негідна людина; мерзотник. // Уживається як лайливе слово” [12, с. 1193]. Таке зауваження особливо актуальне, якщо пригадати, що цільова аудиторія переважно складається з дітей і підлітків.

Розгляньмо ще один приклад. “‘What’s the matter?’ said Harry. ‘She’s – she’s sent me a Howler,’ said Ron faintly” [25, с. 69]. “– У чому річ? – здивувався Гаррі. – Вона... прислала мені *ревуна*, – ледь чутно вимовив Рон” [13, с. 92]. Тут маємо справу з власною назвою, утвореною від дієслова “**howl**¹ v [I] to make a long loud cry because you are unhappy, angry, or in pain, or because you are amused or excited” [11, с. 793]. Проте можна припустити, що назва пов’язана і з іменником *howler*, який означає дурну помилку, що смішить людей [11, с. 793]. У романі це вид листів, що промовляє голосом відправника і виражає його емоції. Найчастіше його надсилають, коли хтось розлючений, шокований. До цього дієслова перекладач підібрав узуальний еквівалент і ужив слово *ревун* як назву цього листа, що походить від дієслова “**РЕВІТИ** і **РЕВТИ** 1. Видавати рев, ревіння (про тварин). // Несамовито кричати, лементувати (про людину)” [12, с. 1019]. Вважаємо, що такий переклад адекватний, бо відтворює суть даного предмету. Окрім того, переклад власної назви загальною не порушує цілісності вихідного тексту і відповідає правилам цільової мови, де такі слова пишуться з маленької літери. До того ж, це виглядає як ще одна спроба наблизити переклад до цільового читача. Сюди ж можна віднести такі назви: “*Pensieve*” [7, с. 106] – “*сумо спогадів*” [8, с. 110], “*Gobstones Club*” [7, с. 313] – “*плюй-камінецьвий клуб*” [8, с. 332], “*Stink Pellets*” [7, с. 597] – “*смердюляники*” [8, с. 635], “*Fainting Fancies*” [7, с. 98] – “*завиванці-зомліванці*” [8, с. 102], “*Nosebleed Nougat*” [7, с. 98] – “*пампушечки-зносаюшечки*” [8, с. 102].

Отже, з одного боку, в українському перекладі широко використовувалися такі методи відтворення власних назв як транскрипція, транслітерація і калькування, адже потрібно дотримуватися вимог автора. З іншого ж боку, імена, зокрема промовисті, перекладалися, щоб читач зміг відчутти усі тонкощі мови першотвору. Значна частина відповідників власних назв містить у собі елементи одомашнення. Отже, одним із завдань було наближення перекладу до українського читача, для якого твір повинен звучати природно і невимушено, зберігаючи водночас особливості оригіналу.

Nord C. Proper Names in Translations for Children: *Alice in Wonderland* as a Case in Point // <<http://www.erudit.org/revue/meta/2003/v48/n1/006966ar.pdf>>. 2. *Kalashnikov A.* Translation of Charactonyms from English into Russian // <<http://www.translationaldirectory.com/article1119.htm>>. 3. *Кухаренко В. А.* Практикум по стилистике английского языка: Учеб. пособие для студентов филол. фак. ун-тов, ин-тов и фак. ин. яз. М., 1986. 4. *Зайцева К. Б.* Английская стилистическая ономастика. Тексты лекций. Одесса, 1973. 5. *Живоглядов А. А.* Особые случаи перевода смысловых имен собственных (на материале перевода поэмы Н. В. Гоголя “Мертвые души” на английский язык) // Теория и практика перевода. 1979. Вып. 7. 6. *Супрычева Е., Соколовский А.* Гарри Поттер мог стать Грицьком Гончаром // <<http://www.moproductions.com/ukr/frame.html>>. 7. *Rowling J. K.* Harry Potter and the Order of the Phoenix. London, 2003. 8. *Ролінг Дж. К.* Гарри Поттер і Орден Фенікса / Перекл. з англ. Морозов В. К., 2005. 9. *Rowling J. K.* Harry Potter and the Goblet of Fire. London, 2000. 10. *Ролінг Дж. К.* Гарри Поттер і келих вогню / Перекл. з англ. Морозов В. та Андрухович С. К., 2005. 11. *Longman Dictionary of Contemporary English* / Director: Summers D. – Pearson Education Limited, 2003. 12. *Великий тлумачний словник сучасної української мови* / Уклад. і голов. ред. Бусел В. Т. К.; Ірпінь, 2002. 13. *Ролінг*

Дж. К. Гаррі Поттер і таємна кімната / Перекл. з англ. Морозов В. К., 2005. 14. *Словник синонімів української мови*: В 2 т. / А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та інші. К., 2001. Т. 1. 15. *Rowling J. K. Harry Potter and the Philosopher's Stone*. London, 1997. 16. *Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і філософський камінь* / Перекл. з англ. Морозов В. К., 2005. 17. *Rowling J. K. Harry Potter and the Prisoner of Azkaban*. London, 1999. 18. *Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і в'язень Азкабану* / Перекл. з англ. Морозов В. К., 2005. 19. *Контілов В. В. Першотвір і переклад*. К., 1972. 20. *Name origins* // <http://www.mugglenet.com/books/name_origins2.shtml>. 21. *Англо-український словник*: У 2 т. / Склав М. І. Балла. К., 1996. Т. 1–2. 22. *Борисов В. В. Структурно-семантические особенности акронимов в современном английском языке*. Автореф. дисс. на соиск. уч. степени канд. филол. наук. М., 1969. 23. *Мацько О. М. Абревіатури як згорнені мовні формули в дипломатичних текстах* // *Мовознавство*, 2000. № 1. 24. *Перкатиюк Й. М. Переклад англійських скорочених слів на українську мову* // *Іноземна філологія*, 1965. Вип. 2. 25. *Rowling J. K. Harry Potter and the Chamber of Secrets*. London, 1998.

HARRY PROPER NAMES IN THE UKRAINIAN TRANSLATION OF POTTER SERIES BY J. K. ROWLING

Oksana Hera

The article deals with the translation methods applied to proper names in the Ukrainian version of J. K. Rowling's *Harry Potter* series done by Viktor Morozov and Sopiya Andrukhovych along with defining the main approaches to translation. The methods used are: transcription/ transliteration, loan translation, translation employing content shift, including notion substitution, and recreation by means of generic nouns. On the basis of a corpus of examples it is possible to say that the prevailing methods are transcription/transliteration and "component for component" translation. A wide use of transcription and transliteration may be explained by the need to comply with the author's demands concerning the translation of proper names. The other approaches illustrate the intention of nearing the translation to the target reader, the generic nouns technique being the most obvious sign of this process. The introduced elements of domestication are most often found in the rendition of proper names by means of generic nouns and through content shift.

Key words: proper names, speaking names, domestication, content shift, loan translation, generic nouns.